

کسیلخه

دفاع در اوج

• امیر حسین دهقان •

«اوج دفاع» عنوان آخرین جلد از خاطرات آیتالله هاشمی رفسنجانی است که خاطرات روزنویس ایشان را از اتفاقات سال ۱۳۶۵ هجری شمسی در بر می‌گیرد این کتاب که به اهتمام عماد هاشمی فرزند محسن هاشمی پسر ارشد آیتالله هاشمی تدوین شده است، از دیپهشتماه امسال به بازار کتاب عرضه شد. این کتاب را نیز مانند سایر مجموعه خاطرات‌های هاشمی رفسنجانی دفتر نشر معارف انقلاب منتشر کرده است. هاشمی رفسنجانی معمولاً تدوین کتاب تاریخی از دست‌نوشته‌هایش را بر عهده یکی از فرزندان یا نوه‌های خود می‌گذارد چنانکه جلد قبلی خاطرات او یعنی خاطرات سال ۱۳۶۴ که سال گذشته به بازار کتاب عرضه و در مدت محدودی نایاب شد، توسط سارا لاهوتی فرزند فازه هاشمی تدوین شده بود. هاشمی رفسنجانی خود در خصوص نحوه گردآوری یادداشت‌هایش می‌گوید: این جلد از خاطرات نهمین کتاب خاطرات من است. کتاب دوران مبارزه مربوط به قبل از انقلاب و بقیه مربوط به بعد از پیروزی انقلاب است. خاطرات قبل از انقلاب با شنیه مصاحبه تهیه و تنظیم شده و در سال‌های ۵۷، ۵۸ و ۵۹ هم با مصاحبه و از روی اسناد تنظیم شده است. هاشمی با یادآوری اینکه در دوران قبل از انقلاب یادداشت روزانه نداشته است می‌افزاید: «اول فروردین سال ۱۳۶۰ هر روز در یک صفحه سررسید همان سال یادداشت‌هایی درباره کارهای خودم و حوادث مهم داخلی و خارجی می‌نویسم و این کار تاکنون ادامه دارد و عملاً برای هر سال یک کتاب آماده در یک سررسید بزرگ موجود است. هاشمی در مقدمه نهمین جلد خاطرات خویش تصریح کرده است که بنا دارد با همکاری دفتر نشر معارف انقلاب سالی یک جلد از خاطرات خود را منتشر سازد. با این وجود نکته بسیار مهمی که در انتشار خاطرات روزانه تاریخی اهمیت دارد، مشخص شدن زوایای مخفی اتفاقات یا حوادثی است که به گونه‌ای از دیدگان رسانه‌های جمعی و افکار عمومی به دور مانده‌اند. با این وجود هاشمی رفسنجانی در مقدمه خاطرات خود تاکید می‌کند که موارد سری را در خاطرات خود ننوشته است و در موارد ناگه‌گیر چیزی هنوز از اسرار نظام باشد چاپ نمی‌شود. چنین تئیدی نشان می‌دهد که خاطرات هاشمی در صورت معذور نبودن به بیان برخی مسائل، می‌توانست از لحاظ تاریخی ارزش بسیار بیشتری بیابد. با این وجود خاطرات اکبر هاشمی رفسنجانی را در مجموع می‌توان مهم‌ترین وقایع استانداردترین روایت از تاریخ جمهوری اسلامی دانست که توسط یکی از عالی‌ترین مقامات آن به رشته تحریر درآمده است. مساله قابل توجه دیگر در این مجموعه خاطرات علاقه و توجه هاشمی رفسنجانی به سمت خاطر‌نویسی و اهمیت به گردآوری تاریخ انقلاب باید دید. چرا که در کنار کتاب خاطرات هاشمی، مجموعه‌های دیگری نیز شامل سخنرانی‌ها، پیام‌ها، خطبه‌های نماز جمعه، مجموعه مصاحبه‌ها و مجموعه نطق‌های پیش از دست‌نویس هاشمی رفسنجانی را نیز مستقل‌نشر می‌سازند که چنین کار سنگینی، آرزویی کمال از حوصله، رویدادهای وقایع آن سال با استناد به اسناد رسمی ایجاد می‌کند که قطعاً تا سال‌ها می‌تواند مورد استناد مورخان و پژوهشگران مسائل سیاسی و اجتماعی باشد. کتاب خاطرات هاشمی در بخش اصلی در ۱۲ فصل تنظیم شده است که در هر فصل مطابق با تقویم خاطرات روزانه نگاشته شده است. در بخش ضمیمه کتاب سال ۶۵ اما موارد جالب توجه دیگری نیز وجود دارد در این بخش علاوه بر چاپ عکس‌های تاریخی و همچنین نقشه‌های عملیاتی انجام شده در سال ۶۵، نامه‌های هاشمی به مهدی هاشمی فرزندش به دنبال حضور مهدی در جبهه‌های جنگ، نامه او به خواهرش به دنبال شهادت خواهرزاده ایشان و همچنین شرحی از عملیات‌های انجام شده توسط سپاه و ارتش در آزادسازی مهران (کربلای یک) تهافت به اسلحه‌های الکترونیک و المپیک، تهافت به ارتفاعات دربندریخان آمده است. متن قطعنامه صادره از سوی سازمان ملل متحد در این سال همچنین گزارش‌های مفصلی از ماجرای حضور مکتف‌القرین در تهران و مصاحبه‌های هاشمی رفسنجانی با رسانه‌های خارجی از جمله شبکه سی‌بی‌اس آمریکا چاپ شده است. این کتاب که به ارتفاعات صفحه تنظیم شده به قیمت ۱۲۰۰۰ تومان به بازار کتاب عرضه شده است.

رئیس‌جمهور در سال ۶۵

آیتالله سیدعلی خامنه‌ای در سال ۱۳۶۵ دومین دوره ریاست‌جمهوری خود را طی می‌کرد. در جای جای کتاب خاطرات هاشمی رفسنجانی نام ایشان و جلسات مشورتی و مذاکرات متعدد روسای قوای مقننه و مجریه در خصوص مسائل مختلف و در راس آنها جنگ مشاهده می‌شود.

تردیدها بسیار رنج دهنده است

■ مروری بر خاطرات هاشمی رفسنجانی سال ۱۳۶۵: «اوج دفاع»

• علی ملیحی •

«بعد از نماز صبح به سمت تهران حرکت کردیم. برای رعایت امنیت با اتومبیل حرکت می‌کنیم. در رستورانی بین همدان و قزوین برای استراحت توقف کردیم. جای و کباب برگ صرف شد. کافه‌جی من را شناخت. با لباس بسیجی بودم. ساعت ۱۳:۳۰ ظهر به تهران رسیدیم. بعد از استراحت به زیارت امام رقتم. امام هنگام ملاقات فرمودند: «از لحظه‌ای که تو به طرف خوزستان حرکت کردی، در ناراحتی بودم تا لحظه‌ای که به تهران برگشتی». عبارتی که نتواند جواب این لطف امام باشد نیایم. گفتم این سفرها خطری ندارد و نباید جنبه‌های ناراحت شوی. امام فرمودند وقتی سرفه می‌کنی استخوان‌های سینشان درد می‌گیرد. احمد آقا گفت: درد به خاطر ماساژهای شدیدی است که هنگام سکنه، دکتر داده است. امام فرمودند دلیلش این نیست. من به شوخی گفتم سرفه نفرمایید. امام از اخبار جنگ پرسیدند.»

شنبه ۱۹/۱۳۶۵/خاطرات هاشمی رفسنجانی - صفحه ۴۴ بازخوانی خاطرات آیتالله اکبر هاشمی رفسنجانی، در روزهای که او به گمان بسیاری موقعیتی تاریخی را در طول نیم قرن زندگی سیاسی مبارزاتی خویش تجربه می‌کند، مفید و ای بسا هیجان‌آور است. آخرین جلد خاطرات او با عنوان «سال ۶۵ اوج دفاع»، روزگاری‌های هاشمی از حوادث هشتمین سال عمر انقلاب است. حوادثی که همچون سال‌های قبل، جنگ با عراق و دفاع از کشور در برابر دیوانه‌ای چون صدام، مهم‌ترین مساله کشور است. هاشمی در این سال به عنوان فرمانده جنگ

نخست‌وزیر در سال ۶۵

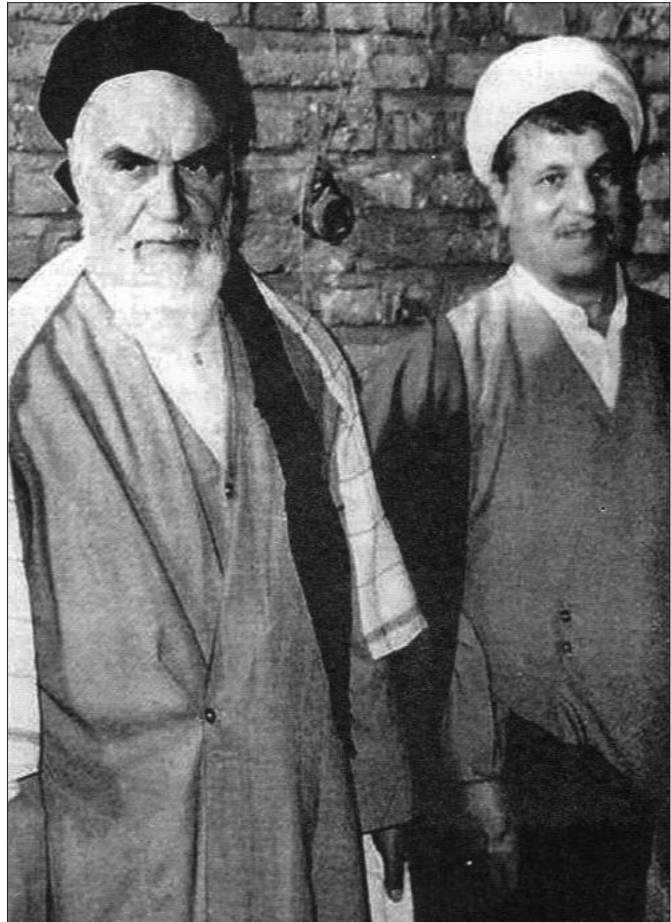
مهندس میرحسین موسوی در سال ۱۳۶۵ نخست‌وزیر و رئیس دولت در این سال است. عمده مباحث میان هاشمی رفسنجانی و نخست‌وزیر در این سال به تأمین بودجه جنگ و تلاش برای کنترل نفت اوپک، همچنین جریان مذاکرات خریدهای تسلیحاتی از آمریکا در قبال کمک ایران در آزادسازی گروگان‌های لبنانی است.

تلاش می‌کند تا مقدمات «عملیات سرنوشت‌ساز» برای فیصله دادن به جنگ با یک پیروزی مهم را فراهم و آن را عملیاتی کند. فصل‌های پایانی کتاب اما به خواننده نشان می‌دهد که عملیات سرنوشت‌ساز در دیماه ۱۳۶۵ به دنبال ناموفق بودن عملیات کربلای ۴ تحقق نمی‌یابد و جنگ در پایان این سال به نقطه مشخص مورد نظر مسوولان نظام نمی‌رسد. در این سال کشمکش‌های داخلی بر سر مساله «سدیمهدی هاشمی» به مرحله حساسی می‌رسد. چنانکه هاشمی در روزهای متعددی از تلاش برای حل اختلاف میان رهبر انقلاب و قائم مقام رهبری بر سر این موضوع خبر می‌دهد. ماجرای حضور مخفیانه مک‌فارلین مشاور امنیت ملی رئیس‌جمهور آمریکا در تهران و حوادث پس از آن اصلی‌ترین حادثه سیاست خارجی ایران در سال ۶۵ و ای بسا کل دهه ۶۰ است که در این کتاب ناکته‌هایی از آن برای اولین بار منتشر می‌شود. جدای از اطلاعات تاریخی که خواننده خاطرات شخصیتی در موقعیت سیاسی هاشمی رفسنجانی به ما می‌دهد مطالعه روزنوشته‌های او در این روزها از این جهت نیز مفید است تا به نقش بی‌همتای او در نظام جمهوری اسلامی و مدیریت سخت‌ترین بحران‌های پیش آمده برای آن بی‌بریم و بر این اساس بتوانیم اهمیت آنچه او در خطبه تاریخی نماز جمعه خویش بیان کرد را درک کنیم. او دیگر سو توصیه مطالعه خاطرات هاشمی به مخالفانش که این روزها او را به شدیدترین اشکال و الفاظ می‌توانند نیز بسیر لازم است. چرا که بازخوانی تاریخ جمهوری اسلامی و

«هاشمی رفسنجانی این جمله را در خاطرات روزانه خود در ۱۹ دی‌ماه ۶۵ و در واکنش به بحث‌های میان دو عملیات کربلای ۴ و ۵ به کار برده است.

رئیس دیوانعالی در سال ۶۵

آیتالله موسوی اردبیلی در سال ۱۳۶۵ ریاست دیوانعالی کشور را بر عهده داشت. ایشان در همین سال مجدداً از سوی امام خمینی به ریاست قوه قضائیه کشور منصوب شد. آیتالله موسوی اردبیلی به همراه آیتالله هاشمی و آیتالله خامنه‌ای امامان جمعه شهر تهران در این سال بوده‌اند.

«ساعت سه بعدازظهر همراه با یاسر و مهدی و پاسداران برای سفر به جبهه با لباس بسیجی به راه‌آهن و با پیکان به صورت ناشناس رفتم. از ایستگاه رباط کریم سوار شدیم که کسی ما را نشناخت.» ص ۳۹ هاشمی رفسنجانی در طول سال ۶۵ بیش از ۱۰ بار برای رسیدگی به وضعیت مناطق جنگی به استان‌های غربی و خوزستان سفر می‌کند چگونگی انجام این سفرها که عموماً در نیمه دوم سال انجام شده است از بخش‌های خوانندگی کتاب است چرا که با توجه به مسوولیت ریاست مجلس هاشمی که نشان‌دهنده حضورش در تهران می‌بود، تنظیم برنامه سفرها برای پنهان ماندن حضور هاشمی در جبهه از دشمن به برنامه پیچیده‌ای تبدیل می‌شود. هاشمی اکثر این سفرها را به شکل ناشناس و در لباس بسیجی و با استفاده از قطار یا اتومبیل انجام می‌داده است. در حسن روحانی در این سفرها معمولاً هاشمی را همراهی می‌کرد است. مقصد اصلی این سفرها پادگان گلف اهواز بوده است. این پایگاه که در محل باشگاه گلف شرکت نفت قرار داشته است پایگاه منتظران شهادت نیز خوانده می‌شده است. بسیاری از جلسات اصلی فرماندهان ارشد نظامی و هاشمی رفسنجانی در محل پایگاه گلف برگزار می‌شده است.

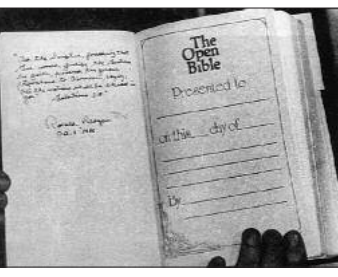
«جبهه با لباس بسیجی به راه‌آهن و با پیکان به صورت ناشناس رفتم. از ایستگاه رباط کریم سوار شدیم که کسی ما را نشناخت.» ص ۳۹ هاشمی رفسنجانی در طول سال ۶۵ بیش از ۱۰ بار برای رسیدگی به وضعیت مناطق جنگی به استان‌های غربی و خوزستان سفر می‌کند چگونگی انجام این سفرها که عموماً در نیمه دوم سال انجام شده است از بخش‌های خوانندگی کتاب است چرا که با توجه به مسوولیت ریاست مجلس هاشمی که نشان‌دهنده حضورش در تهران می‌بود، تنظیم برنامه سفرها برای پنهان ماندن حضور هاشمی در جبهه از دشمن به برنامه پیچیده‌ای تبدیل می‌شود. هاشمی اکثر این سفرها را به شکل ناشناس و در لباس بسیجی و با استفاده از قطار یا اتومبیل انجام می‌داده است. در حسن روحانی در این سفرها معمولاً هاشمی را همراهی می‌کرد است. مقصد اصلی این سفرها پادگان گلف اهواز بوده است. این پایگاه که در محل باشگاه گلف شرکت نفت قرار داشته است پایگاه منتظران شهادت نیز خوانده می‌شده است. بسیاری از جلسات اصلی فرماندهان ارشد نظامی و هاشمی رفسنجانی در محل پایگاه گلف برگزار می‌شده است.

بخش عمده‌ای از آخرین جلد خاطرات هاشمی رفسنجانی و ضمیمه آن به تشریح و تحلیل دو عملیات مهم کربلای ۴ و ۵ در زمستان سال ۱۳۶۵ اختصاص دارد. اولین موح این عملیات که به تصمیم هاشمی رفسنجانی در محور شلمچه انجام گرفت، با عدم موفقیت و تلفات سنگین نیروهای ایرانی روبه‌رو می‌شود. اما در کمتر از دو هفته با تصمیم فرماندهان جنگ موج دوم این عملیات با نام کربلای ۵ انجام شده و با موفقیت نسبی همراه می‌شود هر چند که این عملیات با هدف تعیین سرنوشت جنگ طراحی شده بوده است اما عملاً با به بن‌بست رسیدن آن، تغییر عمده‌ای در روند جنگ ایجاد نمی‌شود. هاشمی در خصوص عملیات ناموفق کربلای ۴ می‌گوید: «عملیات در شب سه دی آغاز شد و من به عنوان فرمانده جنگ در منطقه حضور داشتم و تا شروع آفتند نشانی از مطلع شدن دشمن به دست‌نویس‌های من نبودم. رسید عمر غافلگیری تأمین است اما اولین شروع عملیات، گزارش‌های اولیه خبری در پیشرفت در اکثر محورها می‌داد اما اولین خبر تا ناکمی در بعضی محورهای اصلی و مهم نشان از اطلاع دشمن داشت. لحظات بسیار تلخی گذشت.» ص ۱۹ دو هفته پس از این عملیات ناکام هاشمی در مقام فرمانده جنگ تصمیم به انجام عملیات دیگری می‌گیرد او خود در خاطراتش از این تصمیم به عنوان تصمیم شجاعانه یاد می‌کند و با تشریح مخالفت برخی فرماندهان ارشد سپاه و ارتش می‌گوید «هر پایان جلسه در قرار گاه خاتم در ساعت ۴ بامداد ۱۸ دی ماه فرمان آمده شدن برای عملیات را صادر کرد و به تردیدها پایان دادم.» ص ۲۱ در بخش ضمیمه کتاب «اوج دفاع» مشروح مذاکرات میان هاشمی رفسنجانی با فرماندهان ارشد سپاه همچون محسن رضایی، رحیم صفوی، عزیز جعفری و... در شب قبل از آغاز عملیات کربلای ۵ آمده است در میانه این جلسه هاشمی رفسنجانی با اشاره به لزوم مشخص شدن تکلیف جنگ، و در پاسخ به سخنان سران عزیز جعفری، به سرحدات از فرماندهان سپاه می‌خواهد تا در صورت عدم توانایی برای حل مساله جنگ‌این موضوع را به امام اعلان کنند تا مقامات سیاسی در تهران نسبت به حل این مساله اقدام کنند.» ص ۵۸

او حرف نمی‌زنند و چرا هدیه‌شان را نمی‌پذیریم و می‌گویند اگر من برای خرید پوست گربه به روسیه بروم، گورباچف در روز دوم با من ملاقات می‌کند.» ص ۱۰۹ با مخالفت سران سه قوه برای دیدار با هیات بلندپایه آمریکایی و در تاریخ ۷ خرداد ۶۵ ایران را ترک کردند. با این وجود تماس‌های واسطه‌ای میان ایران و آمریکا ادامه می‌یابد و به دنبال آزادی یک گروگان آمریکایی در بیروت و به فاصله کمتر از ۱۰ روز، اولین محموله قطعات هاک با موفقیت ریگان وارد ایران شد. هاشمی در خصوص تهیه این موشک‌ها موسوی، نخست‌وزیر اطلاع داد که هوایی‌های آمریکایی حامل قطعات هاک وارد ایران شده است. بالاخره بوزه ریگان را به خاک مالیدیم و به‌رغم شعاری که می‌دهد که در مورد گروگان‌گیری با او طریق سفارت ما در انگلستان و از طریق یکی از بستگان من (آقای علی هاشمی) که به خواست فرمانده سپاه پاسداران که نیاز به سلاح را بیشتر از دیگران لمس می‌کرد، شروع شد و در فاز دوم هم سلاح‌هایی را در مقابل واسطت خود به دست آوردیم، ولی برای مذاکره درباره کمک ما به آزادی گروگان‌های آمریکایی در لبنان و در مقابل پرداخت قطعات اسلحه‌های آمریکایی به ما، با آمدن هیات رسمی آمریکایی قبل از تحویل لوازم‌ها، مخالفت شد. قرار شد بگوییم اول ما را راسال ۲۴۰ قطعه‌ها، با صفتان خودشان را ثابت کنند و سپس بیایند و موضوع بحث هم در محدوده فوق‌است، به اضافه دادن اطلاعات در مورد توطئه‌های روس‌ها علیه ما که آمریکایی‌ها ادعا دارند.» در ادامه کنگرو به هاشمی اطلاع می‌دهد که هیات آمریکایی در ظاهر یک هیات آلمانی به همراه موشک‌های درخواستی هاک به ایران خواهند آمد و بقیه موارد مورد توافق را پس از آزادی گروگان‌ها در لبنان

ماجرای مک‌فارلین در تهران

«جریان مک‌فارلین پس از انتشار کتاب خاطرات هاشمی رفسنجانی در این خصوص دیگر مساله و فضای مهمی را باقی نمی‌گذارد.» میرحسین موسوی در اولین مصاحبه مطبوعاتی پس از اعلام کاندیداتوری خود در پاسخ به سوالاتی پیرامون قضیه مک‌فارلین در دوران نخست‌وزیری‌اش، اینچنین خاطرات هاشمی رفسنجانی را مرجع مستند این رویداد دانست. خاطرات سال ۶۵ هاشمی رفسنجانی البته شرح مفصلی از ماجرای که در کشورمان با عنوان رسوایی مک‌فارلین و در ایالات‌متحده با عنوان ایران‌گیت نامیده می‌شود، دارد. به روایت هاشمی، دولت ریگان به دنبال به گروگان گرفته شدن اتباع خود در لبنان تلاش می‌کند تا از طریق معامله تسلیحاتی با ایران و با توجه به نفوذ ایران بر حزب‌الله شهروندان خود را آزاد سازد. در این میان اما نقش یک دلال اسلحه به نام قربانی فر برنگ می‌شود به گفته هاشمی: «هم‌اوردن ایرانی تهیه سلاح در روابط خود با دلالان بین‌المللی فروش سلاح، با فردی به نام آقای منوچهر قربانی فر برخورد می‌کنند و با او معاملاتی هم انجام می‌دهند. او از فراربان ایرانی بود. آقای قربانی فر می‌گوید با آمریکایی‌ها، برای تهیه سلاح ارتباط برقرار کرده و متوجه شده است که آنها دچار مشکل جدی مسائل گروگان‌های خود در لبنان هستند و آنها می‌دانند که ایران در نیروهای مقاومت لبنان نفوذ دارد و می‌ایند در مقابل تأمین نیازهای دفاعی ایران، نجات گروگان‌ها را به دست آورند.» ص ۱۲

انجیل با امضای ریگان را علی هاشمی آورد

خاطرات سال ۶۵ هاشمی رفسنجانی نکته‌ناکته‌ای از ماجرای مک‌فارلین دارد. به گفته هاشمی انجیل امضا شده توسط رونالد ریگان توسط علی هاشمی برادرزاده او به ایران آورده شده است. هاشمی با اشاره به تلاش آمریکایی‌ها برای ارتباط با ایران پس از شکست حضور مک‌فارلین در تهران می‌نویسد «آمریکادست‌بردار نبود و فاز دیگری برای ارتباط و ادامه معامله به وجود آورد. این بار از طریق سفارت ما در انگلستان و از طریق یکی از بستگان من (آقای علی هاشمی) که به خواست فرمانده سپاه پاسداران که نیاز به سلاح را بیشتر از دیگران لمس می‌کرد، شروع شد و در فاز دوم هم سلاح‌هایی را در مقابل واسطت خود به دست آوردیم، ولی برای مذاکره درباره کمک ما به آزادی گروگان‌های آمریکایی در لبنان و در مقابل پرداخت قطعات اسلحه‌های آمریکایی به ما، با آمدن هیات رسمی آمریکایی قبل از تحویل لوازم‌ها، مخالفت شد. قرار شد بگوییم اول ما را راسال ۲۴۰ قطعه‌ها، با صفتان خودشان را ثابت کنند و سپس بیایند و موضوع بحث هم در محدوده فوق‌است، به اضافه دادن اطلاعات در مورد توطئه‌های روس‌ها علیه ما که آمریکایی‌ها ادعا دارند.» در ادامه کنگرو به هاشمی اطلاع می‌دهد که هیات آمریکایی در ظاهر یک هیات آلمانی به همراه موشک‌های درخواستی هاک به ایران خواهند آمد و بقیه موارد مورد توافق را پس از آزادی گروگان‌ها در لبنان

هاشمی حامی دولت میر حسین

«آقای بادامچیان به دفترم آمد. پیشنهاد تغییر دولت و آوردن دولت جدیدی را برای حل مشکلات اقتصادی داد به او گفتم عملی نیست بهتر است آنها با دولت موجود (میرحسین موسوی) همکاری کنند.» ص ۱۰۲ در سال ۶۵ گرچه به دنبال معرفی و رای اعتماد کابینه مهندس موسوی از مجلس دوم با مشورت امام، مخالف‌خوانی‌ها با دولت میرحسین موسوی کاهش یافته است اما خاطرات هاشمی در بخش‌هایی موارد از مخالفت‌های جناح راست با دولت موسوی را بازگو می‌کند. هاشمی اما در مقام رئیس مجلس همانند قضیه معرفی موسوی به عنوان نخست‌وزیری به مجلس او از حمایت می‌کند. هاشمی همچنین در جمع موسومین روزنامه رسالت به آنها توصیه می‌کند در انتقاد از دولت حدودی را حفظ کنند تا به سرنوشت برخی از روزنامه‌های ابتدای انقلاب دچار نشوند. با این وجود انتقادات رسالت تازه تاسیسی از دولت میرحسین موسوی تا آنجا پیش می‌رود که امام خمینی به شدت به این روزنامه و مسوولان آن تذکر می‌دهد. در سال ۶۵ همچنین مسوولان جنگ مجبور می‌شوند تا مبلغ ۳۰ میلیارد تومان را بدون تصویب مجلس از بانک مرکزی برای مخارج جنگ استقراض کنند. این مبلغ با اجازه محرم‌نامه امام در اختیار فرمانده جنگ قرار می‌گیرد. استدلال هاشمی برای عدم گذراندن لایحه استقراض این مبلغ در مجلس، مطلع شدن دشمن از وضعیت بد اقتصادی ایران است.

ملک فهد و پیشنهاد براندازی صدام

«شب سران قوا در منزل ما جلسه داشتند دکترهای گزارش سفر عربستان را داد آقای فهد گفته در کنفرانس سران شورای همکاری خلیج فارس به نفع ما حرکت می‌کنند و اظهار آمادگی کرده که در صورت خاموش شدن دو هفته‌ای شعله جنگ در جبهه‌ها حتی بدون آتش بس برای حذف صدام اقدام شود.» صفحه ۳۳۰ پیشنهاد فهد برای حذف صدام در صورت توقف جنگ در پاییز ۱۳۶۵ به ایران ارائه می‌شود به روایت هاشمی «آزاده (وزیرنفت) از زنو تلفنی اطلاع داد که زکی یمنی (وزیرنفت سعودی) گفته آقای فهد در عربستان گفته فردی از ایران به آنجا برود تا درباره پیشنهاد کیفیت حذف صدام مذاکره کنند.» ص ۳۰۴

به دنبال اعزام نماینده ایرانی به ریاض این پیشنهاد در جلسه سران قوا مطرح و به اطلاع امام نیز می‌رسد. به گفته هاشمی پیگیری‌های فراوانی نیز در خصوص پیشنهاد ملک فهد صورت می‌گیرد اما در عمل این طرح فیزیکی نمی‌یابد. به تحلیل هاشمی، سعودی‌ها از سوئی‌زا در خواست‌های روزافزون حزب بعث برای دریافت پول و پشتیبانی نظامی به تنگ آمده بودند و از سوی دیگر شاهد نجات و ممانعت ایران در عین اطلاع داشتن از کمک‌های فراوان اعراب به صدام بودند. بزادداشت ۱۱۳ نفر از حجاج ایرانی با ادعای کشف مقادیری مواد منفجره در ساک‌هایشان از دیگر تنش‌های روابط ایران و عربستان سعودی بوده است. اتفاقی که مهدی کریمی در حاشیه مناظره تاریخی خود با محمود احمدی‌نژاد نیز بیان اشاره کرد. این حادثه البته با خویشتن‌داری دو طرف در مدت کوتاهی فیصله می‌یابد. از دیگر تحولات روابط ایران و مهم‌ترین کشور عربی منطقه در سال ۶۵، ناراحتی ایران از کمک‌های عربستان به صدام و تلاش این کشور برای جلوگیری از ایران است به دنبال تهدید عربستان توسط هاشمی در خطبه‌های نماز جمعه، سعودی‌ها، حافظ اسد را واسطه قرار می‌دهند به روایت هاشمی: «آقای خامنه‌ای خبر دادند که عبدالحلیم خادم معاون رئیس‌جمهور سوریه بیشتر برای واسطت در مورد برخورد ما با عربستان آمده و خواسته است که کشتی‌های عربستان را در سیاست مقابل به مثل زنجیم.» ص ۲۳۱

